

Marka 12:29

W tym wersecie w większości przekładów czytamy:

BT-5: „Słuchaj, Izraelu, Pan Bóg nasz jest jedynym Panem”.

lub

Bw: „Słuchaj, Izraelu! Pan, Bóg nasz, Pan jeden jest”.

Przekonanie o takim brzmieniu słów w oryginale Ewangelii Marka rodzi pewien problem związany z fragmentem „Pan Bóg nasz **jest jedynym Panem**”. Tłumacz Biblii, dr David R. Palmer w przypisie do Mk 12:29 zauważa:

Od dzieciństwa nurtowała mnie w mojej Biblii pewna osobliwa myśl zawarta w słowach: ‘Pan, nasz Bóg, Pan jeden jest’. Nie powiedziano tutaj: ‘Bóg jest jedynym Bogiem’. Zamiast tego czytamy: ‘Bóg jest jedynym Panem’. Bóg jest jedynym Panem? (...) ‘Pan, nasz Bóg, Pan jeden jest’ nie ma sensu. Problem z wyrażeniem ‘Pan, nasz Bóg, Pan jeden jest’ polega na tym, że wcale nie było zamiarem wspominać słowa ‘Pan’, bo słowo ‘PAN’ było substytutem Tetragrammatonu יהוה, JHWH, imienia Bożego.¹

Gdyby końcowa część tego wersetu wyrażała sensowną myśl, pewni tłumacze Biblii nie podawaliby innego przekładu, mianowicie:

<i>Wlg:</i>	Audi Israhel Dominus Deus noster Deus unus est.
<i>Wlg^{klementyńska}:</i>	Audi Israël, Dominus Deus tuus, Deus unus est.
<i>WestSaxon⁹⁹⁰:</i>	Ealra israhel gehyr urne drihten god. he is [an god]
<i>WestSaxon¹¹⁷⁵:</i>	Ealre israele ge-herie urne drihten god. he is an god .
<i>Wycliffe:</i>	Here thou, Israel, thi Lord God is o God .
<i>Luter:</i>	Höre, Israel, der Herr unser Gott, ist ein einiger Gott .
<i>J. M. M. Kowalski:</i>	Słuchaj, Izraelu! Pan, Bóg twój, Bóg jeden jest.
<i>Szczepański:</i>	Słuchaj Izraelu! Pan, Bóg nasz, jest Bogiem jedynym.
<i>Grzymała:</i>	Słuchaj, Izraelu: Pan Bóg twój, jest Bogiem jedynym.
<i>Dąbrowski:</i>	Słuchaj, Izraelu, Pan Bóg twój, Bóg jedyny jest.
<i>Nowy Przekład Dynamiczny:</i>	PAN jest naszym Bogiem. Nasz PAN jest Bogiem jedynym!
	lub
<i>Wujek:</i>	Słuchaj Izraelu! Pan Bóg jeden jest.
<i>EIB:</i>	Słuchaj, Izraelu! Pan, Bóg nasz, jest jeden.
	lub
<i>NT-Wp:</i>	Słuchaj, Izraelu, nasz Bóg jest jedynym Panem .

Skoro pewni tłumacze podają przekład, w którym nie występuje 2 razy słowo „Pan”, oznacza to, że w końcówce tego wersetu widzą problem w brzmieniu tekstu. Aby go rozwiązać, postanowili odejść od tłumaczenia greckiego **KC** jako „Pan” i wprowadzić termin „Bóg”. Wobec powyższego można wnosić, że obecne w mss z IV wieku słowo **KC** w Mk 12:29 niekoniecznie reprezentuje oryginał (że tekst jest skażony). Ponieważ jest to cytat z Pwt 6:4, gdzie dwa razy występuje imię Boże JHWH, *nie zaś termin 'Adonaj*, więc na podstawie znajomości hebrajskiego oryginału (a nie czyjejs teologii) można logicznie domniemywać, że dzisiejsze brzmienie tego wersetu jest takie, a nie inne, najwyraźniej na skutek substytucji imienia Bożego. Dr Palmer napisał też:

Aby zmniejszyć to zamieszanie, najlepiej jest całkowicie odrzucić słowo ‘pan’, gdyż w istocie nie tylko wywołuje zamęt, ale jest też nieodpowiednie.

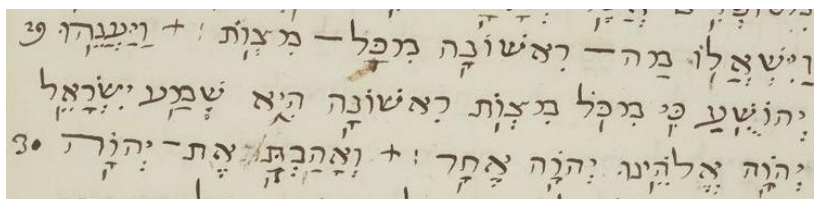
¹ PALMER, *The Holy Bible: A new English translation from the Greek by David Robert Palmer with translator's footnotes and Greek textual variant footnotes. Containing a new translation of Matthew, Mark, Luke, John, James, 1 Peter, 2 Peter, 1 John, 2 John, 3 John, Jude, Revelation*, 24 December 2023, <http://bibletranslation.ws/palmer-translation/>¹⁻⁰¹⁻²⁰²⁴.

Warto dodać, że w Mk 12:29 zamieściło imię Boże co najmniej **435 tłumaczy** (w tym 18 katolickich).

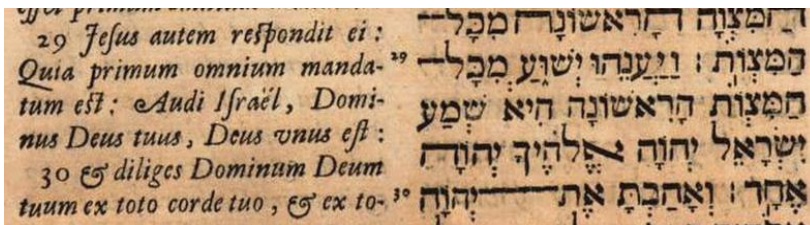
angielski — 142	kalenjin (Kenia) — 1	pangkumu/rerep (Vanuatu) — 1
afrykanerski — 2	kaqchikel (Gwatemala) — 1	pele-ata (Papua NG) — 1
ambrym — 1	khosa — 4	polski — 1
aneityum — 1	koreański — 1	ponapeański (Mikronezja) — 1
arabski — 1	kuliviu (wyspa Malekula, Vanuatu) — 1	portugalski — 25
asante twi (Ghana) — 1	kusajski (Wyspy Kosrae, Mikronezja) — 1	rarotongski (Mikronezja) — 2
avokaya (Sudan) — 1	lamba (Zambia) — 2	rosyjski — 4
batak-toba (Indonezja) — 1	lele (Papua NG) — 2	rotumański — 1
bau (Fidżi) — 1	lifu (wyspa Nowa Kaledonia) — 1	rumu/kairi (Papua NG) — 1
benga (Nigeria) — 1	lingala — 2	rumuński — 3
bobangi (Kong©) — 1	lonwolwol (Nowa Zelandia) — 1	sanskryt (Indie) — 1
bunama (Papua NG) — 1	luba-kalebwe (Kong©) — 1	samberigi (Papua NG) — 1
bwanabwana (Papua NG) — 1	luba-katanga (Kong©) — 1	samoński — 2
czirokeski — 2	luba-sanga (Kong©) — 1	santa cruz/natogu (Wyspy Salomona) — 1
chippewa/ojibwa — 1	luimbi (Angola) — 1	sakao (wsch.) (wyspa Espirito Santo, Vanuatu) — 1
choctaw — 2	lunda-ndembu — 1	sakao (płd.) (wyspa Espirito Santo, Vanuatu) — 1
chorwacki — 1	luo (Kenia, Tanzania) — 1	sengele (Kongo) — 1
czeski — 1	luvale (Zambia) — 1	sie (wyspa Eromanga) — 1
czewa/cziczewa — 1	taciński — 1	stowacki — 1
dakota — 2	malajalam (Indie) — 2	srański (Surinam) — 1
dehu — 1	malgaski (Madagaskar) — 4	suahili (Kenia) — 1
dinka bor (Sudan) — 1	malgaski-hova (wyspa Reunion) — 1	szwedzki — 1
duala (Kamerun) — 2	mara-gomu (Papua NG) — 1	tagbanwa-calamian (Filipiny) — 1
efate (wyspa Nguna) — 1	marszalski — 1	tahitański — 2
efik (Nigeria) — 1	massachusetts/wampanoag (USA) — 1	tajski — 1
fidżyjski — 4	mende (Sierra Leone) — 4	tamambo (wyspa Malo) — 1
francuski — 7	meriam (Australia) — 2	temne (Sierra Leone) — 1
futunawsch./fakafutuna (Kiribati) — 1	mongo-nkundu (Zair) — 2	toaripi (Papua NG) — 2
futuna-aniwazach. (Kiribati) — 3	mortlok (Mikronezja) — 1	tonga (Zambia) — 1
galisyjski — 1	naga-angami (Indie) — 2	tongański (Wyspy Tonga) — 2
gibario-kerewo (Papua NG) — 2	naga-ao (Indie) — 1	tongoa (wyspa Nguna, Vanuatu) — 1
gilbertański (Kiribati) — 1	naga-konyak (Indie) — 2	truk/czuk (Mikronezja) — 1
gumawana (Papua NG) — 1	naga-lhota (Indie) — 1	tswana-tlapi (Botswana) — 3
gunantuna/kuanua (Papua NG) — 3	naga-mao (Indie) — 1	tumbuka (Malawi, Zambia) — 2
hawajski — 3	nauruański (Polinezja) — 1	umbundu (Angola) — 1
hebrajski — 30	nawaho — 1	umbu-ungu /andalale/ (Papua NG) — 1
hindustani — 1	ndau (Mozambik) — 1	umbu-ungu /kala/ (Papua NG) — 1
hiszpański — 20	nengone (wyspa Curaçao) — 1	umbu-ungu /no-penge/ (Papua NG) — 1
hmong (Wietnam) — 1	ngando (Kong©) — 1	uripiv (Vanuatu) — 2
holenderski — 3	ngbandi (Kong©) — 1	ut-hun/dukawa (Nigeria) — 1
hote/malé (Papua NG) — 1	niemiecki — 23	walijski — 1
iai — 2	norweski — 1	walsa/waris (Papua NG) — 1
ijo-kolokuma (Nigeria) — 1	ntomba (Kong©) — 1	węgierski — 1
indonezyjski — 1	nukuoro (Mikronezja) — 1	włoski — 1
japoński — 1	paama (Vanuatu) — 1	wulamba (Rodezja) — 1
jidysz — 3	panayati (Papua NG) — 4	zuluski — 2

Imię Boże w Mk 12:29 (przekłady katolickie)

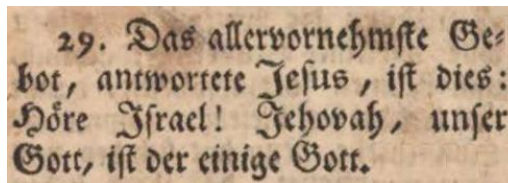
Tekst Mk 12:29 jest miejscem, gdzie najczęściej katolicki tłumacze używają imię Boże.

HEBRAJSKI: Georg Mayr, 1622?

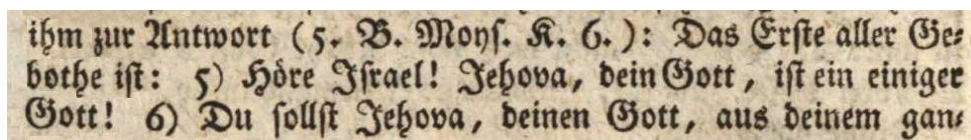
HEBRAJSKI: Giovanni Battista Jona, 1668

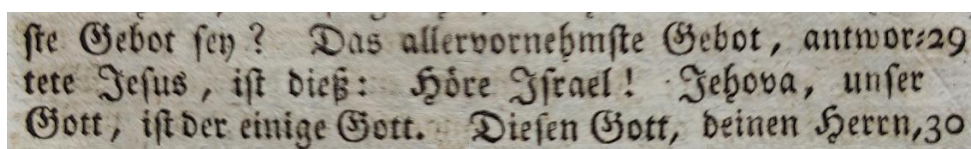
NIEMIECKI: Dominikus von Brentano, 1790

HOLENDERSKI: Willem Antony van Vloten, 1795

NIEMIECKI: Matthäus Schabet, 1796

NIEMIECKI: Matthias Rumpler (wydawca), 1808
(rewizja przekładu Brentano)

heit deiner Einsichten suchen! Doch wisse und merke es wohl: die allerwichtigste Borschrift ist diese: Jehova, unser Gott ist der einzige wahre Gott! Jehova, deinen Gott sollst du mit ungetheiltem Herzen, mit ganzer Seele und aller Anstrengung des Geistes lieben. Das andere, diesem gleich an

NIEMIECKI: bp Karl Borromäus Hanl, 1826

29. A Isus-mu odgovori: naj- | i da neima drugoga Boga izvan
 prva-je od svih zapovidih ova: | njega,
 slušaj Israele! Jehova-je tvoj Bog, | 33. I da on ima biti ljubjen
 jedini Bog. | svim srcem, svim razumom, svom

CHORWACKI: Ivan Matija Škarić, 1858

— « Le premier de tous les commandements », lui répon-
 dit le Maître, « le voici : Écoute, Israël; Jéhovah, ton Dieu,
 est le seul Dieu. Et tu aimeras le Seigneur ton Dieu de tout
 ton cœur et de toute ton âme, de tout ton esprit et de toute
 ta force.

FRANCUSKI: Henri Didon, 1890

—El mandamiento más importante —respondió
 [Jesús—
 es el siguiente:
 “Escucha, oh Israel; tu único Dios es Yahvé
 y tú Lo amarás con tu corazón entero,

HISZPAŃSKI: Hermenegildo Zanuso, 1969

ענה להם (ישוע), הוא שאל אותם: "איזו המצווה הראשונה בכל
 29 המצוות?" ענה לו ישוע: "היא שמע ישראל, יהוה אלוהינו יהוה
 30 אחד; ואהבת את יהוה אלוהיך בכל-לבבך ובכל-נפשך ובכל-רוחך
 31 ובכל-מאודך"; ו(המצווה) השנייה היא "ואהבת לרעך כמוך". ואין

HEBRAJSKI: Jean-Marie P. Bauchet – David Kineret, 1975

Mc 12, 29 et il a répondu ieschoua [et il lui a dit]
 le premier [des commandements] c'est

écoute israël
 yhwh notre dieu
 yhwh unique [il est]

FRANCUSKI: Claude Tresmontant, 1991

Perceiving that Jesus had answered them well, he asked Him, "Which is the most
 important commandment of all?" ²⁹Jesus answered, "The most important of all the
 commandments is, 'Hear, O Israel: Yahweh our God is one God. ³⁰You shall love
 Yahweh your God with all your heart, with all your soul, with all your mind and with all

ANGIELSKI: Craig Smith, 1994

וַיִּדְרֹשׁ אֹתוֹ עַל מַה־הִיא הַמִּצְוָה הָרִאשׁוֹנָה מִכָּל־
 29 עֲנֵה יֵשׁוּעַ
 כִּי הָרִאשׁוֹנָה הִיא
 שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד:
 30 וְאַהֲבַתְּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ

et il l'interrogea sur [le fait de savoir] quel est le commandement
 29 Jésus de répondre : [premier entre tous.

« Oui, le premier est :
 Ecoute Israel Yahvé est notre Dieu, Yahvé est unique.

30 Et tu aimeras Yahvé ton Dieu de tout ton cœur,

HEBRAJSKO-FRANCUSKI (Belgia):

Jean-Marie Van Cangh – Alphonse Toumpsin, 2005